

Vergeefse avonden

40 jaar Fitis-geschiedenis in 936 woorden

Jan Kuys

Je zit te broeden op een doorwrocht artikel over de Kraanvogel (*Grus grus*) en zelfs 'De Kranenvlucht' van de roemruchte dichter A.C.W. Staring kan je niet verder helpen. Inspiratie blijft uit; de woorden willen niet met elkaar rijmen. Sloten koffie passeren het verhemelte; alles zonder resultaat.

Wat doet een Fitisredactielid op weer zo'n vergeefse avond. Hij duikt wat in de geschiedenis. Snuffelt her en der in de annalen, ontdekt wat oude krantenknipsels, graaft zich door de kast met vogelboeken en denkt ineens: 'Goh, misschien zit er wel een verhaaltje in over het ontstaan van Fitis als verenigingsblad'. Want welk modaal Vogelwerkgroep lid - de alleswetters daargelaten - weet nu hoe Fitis is geboren, terwijl dat toch verplichte kost moet zijn voor ieder lid.

Een beetje Fitisredacteur hoeft niet ver te zoeken. Eens te meer bewees Ferdy Hieselaar in 1991 hoe onmisbaar hij was voor het verenigingsblad door in pakweg 1872 woorden de hele ontstaansgeschiedenis van Fitis uit de doeken te doen. Dat artikel gaan we niet helemaal overdoen, maar bij een jubileum past wel een terugblik. Vandaar de hoofdpunten van 40 jaar Fitis in 936 woorden.

Wie anders dan Truus Bloem stond aan de wieg van Fitis. Op 1 mei 1965 zag het eerste nummer van het contactorgaan het levenslicht als 'voortzetting van het vroegere Mededelingenblad van de Vogelwerkgroep Haarlem'. Dat 'Mededelingenblad' was wat de naam al zegt: het gaf informatie over de activiteiten van de VWG en gegevens over de waarnemingen bij het Vogelmeer. De behoefte aan een meer gevarieerde benadering van het vogelleven groeide en daarom koos het toenmalige bestuur - dat tevens de redactie van het nieuwe periodiek vormde - voor het plaatsen van wat gevarieerdere kost. Gekozen werd voor de naam Fitis, omdat een Fitis een levendig dier is en in de hoop 'dat dit weerspiegeld wordt op papier'.

Het blad verscheen aanvankelijk twee keer per jaar, maar dat bleek al snel te weinig. Vanaf 1968 verscheen Fitis vier keer per jaar. Vooral inventarisatiegegevens vulden de bladzijden. Deze periode geeft voor de trouwe lezer ook de start van de waarnemingenrubriek, die bescheiden begint, maar al snel uitgroeit tot volwassen proporties. Vanaf 1971 krijgen de leden zelfs zes keer per jaar een Fitis in de bus.

Afhankelijk van wie er in de redactie zat kleurden de artikelen meer Kennemergroen dan wel Waterleidinggroen (niet verwonderlijk). Inne-

men van standpunten blijft een heikele zaak. Vogelaars laten zich niet makkelijk verleiden tot een duidelijke positiebepaling. Henk Wijkhuizen jr. valt de eer te beurt als eerste onomwonden stelling te nemen inzake infiltratie in de duinen en meeuwenbestrijding. Waar het oproer kraait, volgt meestal een reactie en dus dreigde een notabele de armlastige Vogelwerkgroep met een proces. Dat ging het toenmalige bestuur te ver. Een rectificatie moest het opgewaarde stof weer neer doen dwarrelen.

De jaren zeventig zijn lezenswaardige jaren. Veel mooie artikelen over waarnemingen, bijzondere soorten (Nijlgans), vakantieverslagen en nieuwe projecten sieren Fitis. Toch zit er een kladjie in het werk. Tussen 1980 en 1983 verschijnt het blad niet zes, maar vijf keer per jaar. Het zes keer uitbrengen van een verenigingsblad eist teveel van de vrijwilligers. Daarom wordt besloten het formaat te veranderen en terug te gaan naar vier keer verschijnen per jaar. Een frequentie die tot vandaag de dag wordt volgehouden.

De Fitisredactie zit – uiteraard – niet stil. Het accent komt te liggen op artikelen over onderzoeksresultaten. De tellingen van land- en zeetrek krijgen wat meer aandacht en dat gaat ten koste van verhalen over gebiedsinventarisaties. Er wordt hard gewerkt aan het afdrucken van foto's, een betere kwaliteit papier, themanummers en het bieden van de nodige variatie. Enkele goedgevulde en zeer verzorgde themanummers zijn illustratief voor de hoge ambitie van de redactie. Ze illustreren eens te meer, waarom Fitis het cement van de vereniging is.

De jaren negentig geven een prachtige reeks 'Fittissen' te zien. Het blad wordt steeds professioneler, verstout zich zo nu en dan een gratis annonce te plaatsen ('Te koop aangeboden: een paar leren wandelschoenen'), roept op om te gaan tellen, kondigt excursies en lezingen aan en is niet bang om met anderhalve pagina aanwijzingen voor auteurs toekomstige schrijvers schrik aan te jagen. Want wie de makro voor WP 5.1 wil toepassen zal toch rekening moeten houden met een ondermarge van 6.6 en een A-zone van 5 %. En dan volgt er nog een achttal bikkelharde voorwaarden, die allemaal moeten worden overwonnen om tot het trotse gilde van Fitispublicisten te kunnen toetreden.

Vrijwel elk nummer bevat boelende en ondanks hun wetenschappelijke aanpak vrijwel altijd zeer leesbare artikelen. Van het gevaar van de hoogspanningsleiding door Spaarnwoude tot de Influx van Grote Piepers in het najaar van 1994. Van de Nijlgans als explosief toenemende exoot tot een zoektocht naar die andere exoot: de Halsbandfrankoliijn. Nu eens staan voortrekkers uit de vereniging centraal, dan weer het moeilijke werk van de natuurbeschermingscommissie. En zo schrijft Fitis als vanzelf een kroniek van het vogelleven in Zuid-Kennemerland, waarin de leden van de VWG zich perfect herkennen, zo bleek uit de grote enquête van de VWG in 2003. Toen werd eens te meer onderstreept dat het grootste deel van de leden van de Vogelwerkgroep niet alleen het blad intensief leest, maar ook zeer waardeert qua inhoud en vormgeving. En dat nu al 40 jaar lang.

Ik blader nog eens door 'Zien is kennen' en lees:

Laatst, als ik op mijn eenzaam pad,
Door wijnmaands bleke lovers trad,
Zo kwam van ver een vreemd gerucht;
Zo kwam een lange kranenvlucht,
En hield naar 't wijkend avondlicht
Het spitse van heur schaar gericht.

Wat een beetje inspiratie van Staring op een vergeefse dag al niet kan opleveren.